

V Bruseli 4. júna 2025
(OR. en)

9447/25

**Medziinštitucionálny spis:
2025/0651 (NLE)**

**ASILE 46
JAI 686
MIGR 193
COEST 412**

NÁVRH

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	4. júna 2025
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2025) 651 final
Predmet:	Návrh ODPORÚČANIE RADY o koordinovanom prístupe k ukončeniu dočasnej ochrany vysídlených osôb z Ukrajiny

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 651 final.

Príloha: COM(2025) 651 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 4. 6. 2025
COM(2025) 651 final

2025/0651 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o koordinovanom prístupe k ukončeniu dočasnej ochrany vysídlených osôb z Ukrajiny

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Rada 4. marca 2022 prijala vykonávacie rozhodnutie 2022/382 a aktivovala smernicu rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 („smernica o dočasnej ochrane“) pre určité kategórie osôb vysídlených 24. februára 2022 alebo neskôr v dôsledku vojenskej invázie ruských ozbrojených síl na Ukrajinu, ktorá sa v uvedený deň začala. V súlade s článkom 4 ods. 1 smernice o dočasnej ochrane sa dočasná ochrana najprv uplatňovala na počiatočné obdobie jedného roka, a to do 4. marca 2023, a potom sa automaticky predĺžila o ďalší rok do 4. marca 2024.

Od tohto dátumu bolo trvanie dočasnej ochrany dvakrát predĺžené. Rada 19. októbra 2023 prijala vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2023/2409, ktorým sa dočasná ochrana predlžuje do 4. marca 2025. Rada 25. júna 2024 prijala vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2024/1836, ktorým sa dočasná ochrana predlžuje o ďalšie obdobie jedného roka do 4. marca 2026.

Smernica o dočasnej ochrane naďalej poskytuje pevný právny rámec na zabezpečenie rovnakých, harmonizovaných noriem ochrany pre milióny ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajinu do EÚ. Keďže dôvody na dočasnú ochranu pretrvávajú vzhľadom na pretrvávajúcu nestabilnú situáciu na Ukrajine, ktorá zatiaľ neumožňuje dospieť k záveru, že existujú bezpečné a stabilné podmienky na návrat, ako aj vzhľadom na pretrvávajúcu neistotu, ako sa bude situácia v krajine vyvíjať, Komisia predkladá tento návrh odporúčania Rady spolu s návrhom na predĺženie dočasnej ochrany o ďalší rok, a to do 4. marca 2027.

Dočasná ochrana je vo svojej podstate dočasná. V budúcnosti, keď sa okolnosti zmenia tak, že bude možné dosiahnuť dostatočnú istotu o situácii na Ukrajine, a najmä keď bude možné dospieť k záveru, že existujú bezpečné a stabilné podmienky na návrat, bude treba dočasnú ochranu ukončiť. Je potrebné byť na túto zmenu pripravený, keď príde ten čas. Preto je dôležité pripraviť podmienky pre plynulý a dobre koordinovaný prechod z dočasnej ochrany, ktorým sa uspokojia potreby osôb s pobytom v EÚ a zároveň sa zohľadnia kapacity a potreby Ukrajiny v oblasti obnovy.

Neoddeliteľnou súčasťou vymedzenia dočasnej ochrany je aj potreba vyhnúť sa rizikám pre vnútroštátne azylové systémy členských štátov, ktoré by inak neboli schopné spracovať veľký počet žiadostí o medzinárodnú ochranu bez toho, aby sa narušilo ich účinné fungovanie. Táto úvaha má kľúčový význam pri plánovaní prechodu z dočasnej ochrany, aby sa zabezpečilo, že budúce ukončenie dočasnej ochrany nebude mať nepriaznivý vplyv na vnútroštátne azylové systémy.

EÚ potrebuje spoločný prístup do budúcnosti. Náš prístup musí vyvažovať záujmy členských štátov, ľudí, ktorí hľadajú útočisko v EÚ, a Ukrajiny a zároveň poskytovať predvídateľnosť, stabilitu a vyváženejší vplyv vo všetkých členských štátoch. Spoločný európsky prístup nám takisto umožňuje plne zohľadniť názory ukrajinskej vlády a potreby krajiny v oblasti obnovy.

Komisia v tejto súvislosti navrhuje súbor koordinovaných opatrení na prechod z dočasnej ochrany na iné právne postavenie, ako aj na podporu ľudí, ktorí sa chcú vrátiť domov, keď to situácia umožní. Vedomosť o tom, čo sa stane po skončení dočasnej ochrany, poskytnutie možností ďalšieho legálneho pobytu v EÚ, ako aj možností návratu domov by osobám

požívajúcim dočasnú ochranu umožnilo robiť informované rozhodnutia o ich budúcnosti a zároveň by zabezpečilo právnu istotu v súvislosti s ich postavením.

Na základe týchto úvah Komisia navrhuje, aby sa odporúčanie Rady zameralo na štyri súbory opatrení:

1. podporovať a uľahčovať prechod na iné právne postavenie už pred skončením dočasnej ochrany;
2. pripraviť podmienky pre plynulú a udržateľnú reintegráciu na Ukrajinu;
3. zabezpečiť poskytovanie informácií vysídleným osobám a
4. zabezpečiť koordináciu, monitorovanie a výmenu informácií medzi členskými štátmi a s ukrajinskými orgánmi.

Opatrenia na podporu a uľahčenie prechodu na iné právne postavenie už pred skončením dočasnej ochrany

Dočasná ochrana bola pôvodne aktivovaná s cieľom poskytnúť okamžitú pomoc osobám utekajúcim pred ruskou útočnou vojnou voči Ukrajine, zabezpečiť, aby azylové systémy členských štátov neboli zahľtené veľkým počtom žiadostí o medzinárodnú ochranu, a zabrániť riziku, že členské štáty nebudú schopné vybavovať žiadosti bez nepriaznivých vplyvov na ich efektívne fungovanie v záujme osôb žiadajúcich o ochranu. Mnohé vysídlené osoby, ktoré využili dočasnú ochranu, sú už niekoľko rokov v EÚ a integrovali sa do hostiteľskej spoločnosti tým, že sa naučili jazyk, našli si zamestnanie a začali sa vzdelávať.

Bolo by preto vhodné, aby sa týmto osobám ponúkla možnosť a aby sa im poskytla podpora pri prechode na vnútroštátne právne postavenie, ktoré lepšie zodpovedá ich skutočnej situácii v Únii. Môže ísť napríklad o povolenia na pobyt na základe zamestnania, vzdelávania, výskumu, rodinných dôvodov alebo prípadne o vnútroštátne povolenie na dlhodobý pobyt. Zároveň sa môžu vyskytnúť ďalšie osoby, na ktoré sa nevzťahuje žiadne z existujúcich vnútroštátnych povolení. Niektoré členské štáty vytvárajú takzvané „súhrnné“ povolenia, ktorých zámerom je poskytnúť rovnaké povolenie všetkým osobám, ktoré využívajú dočasnú ochranu, bez ohľadu na ich individuálnu situáciu, a ktoré majú pobyt v hostiteľskom členskom štáte aspoň počas určitého obdobia. Tieto vnútroštátne postavenia by mohli poskytnúť väčšiu stabilitu ako každoročne predlžovaná dočasná ochrana.

Malo by sa takisto vypracovať alebo posilniť poskytovanie informácií na podporu tohto prechodu na iné postavenia, pretože je dôležité, aby osoby požívajúce dočasnú ochranu chápali výhody týchto postavení a svoje práva pri prechode na takéto povolenia na pobyt, ako aj aby im bolo ponúknuté uistenie, že budú existovať alternatívy k žiadosti o medzinárodnú ochranu.

S cieľom podporiť prechod osôb požívajúcich dočasnú ochranu na iné právne postavenie a ponúknuť im za týchto výnimočných okolností alternatívne možnosti by členské štáty mali umožniť osobám požívajúcim dočasnú ochranu, najmä v prípadoch, keď prechod na vnútroštátne právne postavenie nie je možný a ktoré by inak mali nárok na iné postavenie na základe práva EÚ¹, aby požiadali o povolenia upravené v smernici o modrej karte², smernici

¹ Smernice EÚ o legálnej migrácii sa nevzťahujú na štátnych príslušníkov tretích krajín len na základe toho, že sú osobami požívajúcimi dočasnú ochranu v súlade so smernicou Rady 2001/55/ES v členskom štáte.

o jednotnom povolení³ a smernici o študentoch a výskumných pracovníkoch⁴. To je možné za predpokladu, že by toto postavenie nezískali súčasne s povolením udeleným na základe uvedených smerníc.

Členské štáty by mali čo najskôr, najneskôr však v čase podania žiadosti o povolenie, informovať osoby požívajúce dočasnú ochranu o rozdiely medzi právami udelenými na základe dočasnej ochrany a na základe týchto smerníc. Mali by ich takisto čo najskôr, najneskôr však v čase podania žiadosti, informovať o tom, že nemôžu súčasne využívať dočasnú ochranu a získať povolenie na základe týchto smerníc.

Opatrenia na prípravu podmienok pre plynulú a udržateľnú reintegráciu na Ukrajinu

Vzhľadom na to, že členské štáty sú pripravené na prípadné ukončenie dočasnej ochrany, je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa návrat domov a reintegrácia na Ukrajinu uskutočnili riadnym a humánnym spôsobom, pričom sa podporia tí, ktorí sa chcú a môžu vrátiť na Ukrajinu, a zároveň sa zohľadnia ich rôzne individuálne okolnosti. Niektorí z nich sa možno už v krátkom čase chystajú vrátiť domov, zatiaľ čo iní môžu vzhľadom na svoju špecifickú situáciu potrebovať viac času.

Okrem toho bude Ukrajina aj v prípade mieru potrebovať čas na obnovenie svojej kapacity prijať späť všetky osoby vysídlené vojnou. Ukrajina potrebuje svoj ľudský kapitál a snaží sa zabezpečiť podmienky na uľahčenie návratu Ukrajincov, ktorí sa v súčasnosti nachádzajú v EÚ. Preto je dôležité zvážiť schopnosť Ukrajiny udržateľným spôsobom reintegrovať všetky osoby vysídlené vojnou. S cieľom pomôcť Ukrajine v jej úsilí by sa tento proces mal riadiť postupne a mali by sa v jeho rámci zohľadňovať výzvy Ukrajiny, najmä pokiaľ ide o osobitné potreby zraniteľných osôb. Smernica o dočasnej ochrane obsahuje niekoľko ustanovení, ktoré ponúkajú možnosti riešenia takýchto situácií.

V článku 21 ods. 1 smernice sa vyžaduje, aby členské štáty prijali opatrenia potrebné na umožnenie dobrovoľného návratu osôb požívajúcich dočasnú ochranu alebo ktorých dočasná ochrana sa skončila, s cieľom uľahčiť ich návrat pri plnom rešpektovaní ľudskej dôstojnosti. Členské štáty by mali v tejto súvislosti umožniť samostatne financované **prieskumné návštevy Ukrajiny**. Tieto prieskumné návštevy môžu slúžiť ako opatrenia na budovanie dôvery osôb požívajúcich dočasnú ochranu, ktoré zvažujú návrat domov, a pomôcť im prijať informované rozhodnutia, ktorými sa podporí udržateľnosť ich návratu na Ukrajinu. Prieskumné návštevy im môžu pomôcť skontrolovať rodinu alebo majetok, posúdiť úroveň deštrukcie v ich komunitách a celkovo podmienky v ich domovskej krajine.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1883 z 20. októbra 2021 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania a o zrušení smernice Rady 2009/50/ES (Ú. v. EÚ L 382, 28.10.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1233 z 24. apríla 2024 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte (Ú. v. EÚ L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/801 z 11. mája 2016 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair (Ú. v. EÚ L 132, 21.5.2016, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

V kontexte plynulého prechodu z dočasnej ochrany by členské štáty mali zaviesť štruktúrovanejší prístup na podporu prieskumných návštev. Je však dôležité, aby v prípadoch, keď členské štáty umožňujú prieskumné návštevy, boli stanovené parametre, podmienky a požiadavky na takéto návštevy, koordinované s ostatnými členskými štátmi a transparentne oznámené. Členský štát by mal na tento účel zriadiť kontaktné miesta. Je takisto dôležité vziať do úvahy, že môžu existovať osoby požívajúce dočasnú ochranu, ktoré nebudú schopné samy organizovať a financovať prieskumné návštevy, a v takom prípade môže členský štát zvážiť organizáciu a podporu takýchto prieskumných návštev.

V rámci opatrení na umožnenie dobrovoľného návratu osôb, ktoré požívali dočasnú ochranu, by členské štáty mali zaviesť **programy dobrovoľného návratu**. Tieto programy sa nepovažujú za programy podľa smernice o návrate, keďže dotknuté osoby sa legálne zdržiavajú v hostiteľskom členskom štáte až do skončenia dočasnej ochrany, a preto sa nevyžaduje rozhodnutie o návrate. Namiesto toho ide o programy, ktoré by mohli umožniť udržateľný, postupný a riadny návrat domov osôb, na ktoré sa predtým vzťahovala dočasná ochrana v členskom štáte, s prihliadnutím na potreby a kapacity Ukrajiny, ako aj vysídlených osôb.

Vzhľadom na zložitosť situácie a so zreteľom na tých, ktorí zostali, vrátane vnútorne vysídlených osôb, by programy dobrovoľného návratu mali byť navrhnuté s cieľom podporiť sociálnu súdržnosť na Ukrajine, a teda priniesť výhody miestnej komunite, namiesto toho, aby mali formu individualizovaných balíkov dávok. Z tohto dôvodu by bola pri navrhovaní a vykonávaní takýchto programov dobrovoľného návratu nevyhnutná úzka koordinácia s ukrajinskými orgánmi.

Investičný rámec pre Ukrajinu⁵ bude zohrávať kľúčovú úlohu pri zachovaní ľudského kapitálu a vytváraní podmienok na návrat. Prioritnými odvetviami sú vzdelávanie, bývanie, ekonomika starostlivosti, hospodárstvo a sociálna ochrana. Prebiehajúcimi projektmi sa podporuje obnova mestskej infraštruktúry a pomáhajú financovať podniky postihnuté vojnou. Novými investičnými programami prijatými v marci 2025 sa podporia potreby v oblasti bývania a budúce výzvy budú zahŕňať prístup k financiám a pracovným miestam pre zraniteľné skupiny vrátane navrátilcov. Tieto programy dobrovoľného návratu by mali byť komplexné a dobre komunikované. Členské štáty by mali stanoviť podmienky oprávnenosti na využívanie takýchto programov. S cieľom obmedziť riziko možného zneužitia by sa od osôb, ktoré sa rozhodnú pre túto možnosť, malo vyžadovať, aby sa prihlásili do programu dobrovoľného návratu.

Programy dobrovoľného návratu zavedené členskými štátmi by mali mať po skončení dočasnej ochrany obmedzené a pevne stanovené trvanie. Počiatočné trvanie programov dobrovoľného návratu by bolo dôležité koordinovať medzi členskými štátmi EÚ a s ukrajinskými orgánmi. Dĺžka trvania prípadne až jeden rok by pomohla pri koordinácii s ukrajinskými orgánmi s cieľom uspokojiť potreby dotknutých osôb pri ich opätovnom začlenení do komunit na Ukrajine, ako je určenie ubytovania alebo bývania, zamestnania alebo prístupu k základným službám a infraštruktúre vrátane lekárskej starostlivosti.

⁵ Investičný rámec pre Ukrajinu je súčasťou Nástroja pre Ukrajinu v hodnote 50 miliárd EUR, ktorého cieľom je prilákať verejné a súkromné investície na obnovu a rekonštrukciu Ukrajiny. Disponuje finančnými nástrojmi v celkovej hodnote 9,3 miliardy EUR, z toho 7,8 miliardy EUR v zárukách za úvery a 1,5 miliardy EUR v zmiešanom financovaní. Jeho cieľom je mobilizovať 40 miliárd EUR investícií na obnovu, rekonštrukciu a modernizáciu.

Keďže okolnosti v teréne sa môžu odteraz až do ukončenia dočasnej ochrany vyvíjať, členské štáty by mali medzi sebou a s ukrajinskými orgánmi koordinovať aj trvanie programov dobrovoľného návratu a stanovenie inej alebo predĺženej lehoty na dobrovoľný odchod v rámci programov dobrovoľného návratu, ak predpokladaný čas nepostačuje na zabezpečenie postupnej a udržateľnej reintegrácie na Ukrajinu.

V článku 21 ods. 3 smernice sa okrem toho umožňuje *individuálne predĺženie* povinností členských štátov pre osoby, na ktoré sa vzťahuje dočasná ochrana a ktoré využívajú program dobrovoľného návratu. S cieľom znížiť administratívnu záťaž spojenú s individuálnym predlžovaním by členské štáty mali v súlade s článkom 21 ods. 3 štandardne predĺžiť všetky práva spojené s dočasnou ochranou osobám prihláseným do programu dobrovoľného návratu až do dátumu návratu na Ukrajinu alebo do konca lehoty na dobrovoľný odchod v rámci programu. Okrem toho, aby sa zabezpečila kontinuita a predišlo sa situáciám, v ktorých by sa osoby, ktoré využili dočasnú ochranu, bezprostredne po skončení dočasnej ochrany zdržiavali na území členského štátu neoprávnene, členské štáty by mali zabezpečiť, aby osoby, ktoré využili dočasnú ochranu, mohli legálne pobývať na území členského štátu v období medzi skončením dočasnej ochrany a časovým rámcom, v ktorom sa tieto osoby môžu prihlásiť do programu dobrovoľného návratu.

Smernica obsahuje aj ustanovenia pre prípady, keď sa osoby nemôžu vrátiť z dôvodu špecifických okolností, najmä zdravotného stavu. Podľa článku 23 ods. 1 smernice členské štáty prijímajú potrebné opatrenia, ktoré sa týkajú podmienok pobytu osôb požívajúcich dočasnú ochranu a u ktorých sa vzhľadom na ich zdravotný stav dá odôvodnene predpokladať, že nebudú môcť cestovať, ak by napríklad v prípade prerušenia ich liečby utrpeli vážne negatívne následky. Týmto opatrením by sa zabezpečil ich ďalší legálny pobyt a záchranná sieť pre osoby, ktorým zdravotný stav alebo iný osobný stav bráni v cestovaní.

Vzhľadom na dôsledky vojny je možné, že hneď po skončení dočasnej ochrany Ukrajina nebude schopná uspokojiť potreby osôb s niektorými špecifickými zraniteľnosťami, a to aj mimo oblasti zdravia. Vychádzajúc z článku 23 ods. 1 smernice by sa členské štáty mali nabádať k tomu, aby poskytovali možnosti pokračovania legálneho pobytu aj iným zraniteľným osobám, na ktoré sa nevzťahuje prechod na iné postavenie alebo možnosť, ktorá už je v smernici ponúknutá podľa článkov 21 a 23, a ktorých individuálna situácia nemusí umožniť návrat (napríklad preto, že majú iné druhy zraniteľnosti, ktoré Ukrajina nie je schopná riešiť bezprostredne po skončení dočasnej ochrany). To by takisto prispelo k udržateľnému, postupnému a riadnemu prechodu pre osoby v núdzi aj pre Ukrajinu.

Okrem toho podľa článku 23 ods. 2 smernice o dočasnej ochrane môžu členské štáty umožniť rodinám, ktorých neplnoleté deti navštevujú školu v členskom štáte, aby využívali výhody pobytu do tej doby, než dieťa dokončí prebiehajúci školský rok. Využívanie tohto ustanovenia by sa malo podporovať.

Opatrenia na zabezpečenie poskytovania informácií vysídleným osobám

Mnohé z uvedených opatrení si vyžadujú, aby boli vysídlené osoby riadne informované, čo im pomôže rozhodnúť sa na základe úplnej znalosti faktov. V tejto súvislosti je dôležité, aby členské štáty vytvorili potrebné štruktúry a postupy, a to aj formou informačných kampaní, a zároveň čo najviac využívali existujúce nástroje a kanály, aby sa predišlo duplicité úsilia.

Okrem toho na základe iniciatívy⁶ ukrajinského ministra národnej jednoty zriadiť v členských štátoch centrá na udržiavanie spojenia s Ukrajincami žijúcimi v zahraničí niektoré členské štáty prejavili záujem a v súčasnosti na svojom území zriaďujú centrá jednoty.

Tieto centrá jednoty budú slúžiť ako viacúčelové informačné centrá na integráciu vysídlených osôb v hostiteľskej spoločnosti, ako aj na návrat domov na Ukrajinu. V tejto súvislosti a v záujme zefektívnenia prebiehajúceho úsilia by sa takéto centrá jednoty mohli využívať aj na poskytovanie informácií o prechode na vnútroštátne postavenia, prieskumných návštevách Ukrajiny a programoch dobrovoľného návratu, aby sa zaručilo, že všetky rozhodnutia vysídlených osôb sa prijímajú s úplnou znalosťou skutočností v súlade s článkom 21 ods. 1 smernice Rady 2001/55/ES.

Na podporu zriadenia centier jednoty môžu členské štáty využiť svoje programy v rámci Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) vrátane dodatočných prostriedkov pridelených na základe revízie viacročného finančného rámca a strednodobého preskúmania národných programov. Na tento účel môžu získať podporu aj od medzinárodných organizácií a tretích krajín a vyzývajú sa, aby vedomosti, kapacity a siete, ktoré tieto organizácie ponúkajú, začlenili do svojich individuálnych plánov na oživenie koncepcie centier jednoty.

Opatrenia na zabezpečenie koordinácie, monitorovania a výmeny informácií medzi členskými štátmi a s ukrajinskými orgánmi

Je veľmi dôležité zabezpečiť koordinovaný prístup medzi členskými štátmi a s ukrajinskými orgánmi, pokiaľ ide o vykonávanie navrhovaných opatrení. V tejto súvislosti by členské štáty mali využívať existujúce štruktúry na koordináciu, výmenu informácií a monitorovanie situácie na mieste, a to aj v rámci platformy solidarity, na ktorú budú ukrajinské orgány podľa potreby prizvané.

Hoci Eurostat pripravuje oficiálne európske štatistiky o dočasnej ochrane, zabezpečenie včasného situačného prehľadu na operačné účely si vyžaduje, aby členské štáty pravidelne aktualizovali svoje údaje v platforme na registráciu dočasnej ochrany vrátane údajov o neaktívnych registráciách. Keďže prechod z dočasnej ochrany povedie k významným zmenám v postavení vysídlených osôb, je nevyhnutné mať presný a aktuálny prehľad o vývoji situácie. Členské štáty by preto mali do platformy na registráciu dočasnej ochrany pravidelne a včas vkladať presné údaje vrátane údajov o neaktívnych registráciách.

• Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky

Cieľom tohto návrhu je pripraviť podmienky pre koordinovaný prechod z dočasnej ochrany a umožniť členským štátom, aby vopred pripravili ďalšie kroky a zároveň poskytnúť osobám, ktoré utiekli pred vojnou na Ukrajinu, jasné právne postavenie.

• Súlad s ostatnými politikami Únie

Týmto návrhom sa podporujú členské štáty pri uspokojovaní potrieb osôb, ktoré utiekli pred vojnou na Ukrajinu, a pri pomoci Ukrajine v jej úsilí o reintegráciu osôb, ktoré sa vracajú domov.

⁶ Nariadenie 2113 kabinetu ministrov Ukrajiny z januára 2025.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Zmluva o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), a najmä jej článok 78 ods. 1, článok 79 ods. 1, ako aj článok 292 prvá a druhá veta, ktoré umožňujú Rade prijímať odporúčania. Podľa tohto ustanovenia Rada koná na návrh Komisie vo všetkých prípadoch, v ktorých zmluvy ustanovujú, že prijíma akty na návrh Komisie.

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

Hlava V ZFEÚ pod názvom Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti prenáša určité právomoci v týchto záležitostiach na Európsku úniu. Tieto právomoci sa musia vykonávať v súlade s článkom 5 Zmluvy o Európskej únii, teda len vtedy a do tej miery, pokiaľ ciele zamýšľané touto činnosťou nemôžu uspokojivo dosiahnuť samotné členské štáty, ale z dôvodov rozsahu alebo účinkov navrhovanej činnosti ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Európskej únie.

Situácia na Ukrajine v dôsledku ruskej útočnej vojny má naďalej vplyv na EÚ ako celok. Európska únia na ňu reagovala bezprecedentne a jednotne. Z toho vyplýva, že si to stále vyžaduje riešenia na úrovni EÚ a podporu zo strany EÚ, ako aj silnú koordináciu na úrovni EÚ, keďže je neustále potrebné, aby všetky členské štáty spoločne účinne reagovali na situáciu a aby zabezpečili uplatňovanie rovnakých štandardov a harmonizovaného súboru práv v celej únii pre 4,3 milióna osôb, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v únii.

Je zrejmé, že opatreniami prijatými jednotlivými členskými štátmi nemožno uspokojivo riešiť potrebu spoločného prístupu EÚ k ukončeniu dočasnej ochrany, čo jednoznačne predstavuje spoločnú výzvu pre celú EÚ, keďže jednotlivé opatrenia prijaté jedným členským štátom budú mať vplyv, a to aj z hľadiska možných sekundárnych pohybov, v iných členských štátoch. Je potrebný spoločný prístup, ktorý nie je možné uspokojivo dosiahnuť jednotlivo na úrovni členských štátov, ktorý si vyžaduje kolektívnu zodpovednosť členských štátov a ktorý vzhľadom na rozsah a účinky navrhovaného odporúčania Rady možno lepšie dosiahnuť a koordinovať na úrovni Únie, ako takisto uviedli samotné členské štáty. Únia preto musí konať a môže prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii.

• Proporcionalita

V súlade so zásadou proporcionality stanovenou v článku 5 ods. 4 Zmluvy o Európskej únii sa v navrhovanom odporúčaní Rady stanovuje koordinovaný prechod z dočasnej ochrany v záujme dotknutých vysídlených osôb a s cieľom zabrániť možným negatívnym účinkom rozdielných alebo nejednotných prístupov jednotlivých členských štátov. Návrh neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné a primerané na dosiahnutie zamýšľaných cieľov.

• Výber nástroja

Výberom nástroja je návrh Komisie na odporúčanie Rady, ktorým by sa umožnilo zabezpečenie koordinovaného prístupu na úrovni EÚ, zabezpečila by sa kolektívna zodpovednosť členských štátov za opatrenia a potrebná podpora inštitúcií EÚ.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

[neuvádza sa]

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

S cieľom získať informácie založené na dôkazoch Komisia pravidelne konzultovala s orgánmi členských štátov, príslušnými agentúrami EÚ, ukrajinskými orgánmi a medzinárodnými organizáciami a zároveň udržiavala výmeny s mimovládnyimi organizáciami a organizáciami občianskej spoločnosti.

Komisia v spolupráci s rotujúcimi predsedníctvami Rady Európskej únie konzultovala s členskými štátmi budúcnosť dočasnej ochrany na rôznych fórach a pri viacerých príležitostiach vrátane strategického výboru Rady pre prísťahovalectvo, hranice a azyl (SCIFA), pracovnej skupiny pre azyl a pracovnej skupiny pre integráciu, migráciu a vyhostenie v apríli 2024. Členské štáty v rámci týchto konzultácií zdôraznili potrebu zabezpečiť koordinovaný prístup na úrovni EÚ k ukončeniu dočasnej ochrany, ktorý by sprevádzal ďalšie predĺženie postavenia do marca 2027, aby sa zaručil potrebný čas na postupný prístup a zároveň sa zabezpečila zrozumiteľnosť pre vysídlené osoby v EÚ.

Na zasadnutí výboru SCIFA 10. apríla 2025 členské štáty takisto vyjadrili podporu tomu, aby prechod z dočasnej ochrany mal formu odporúčania Rady, ktoré by sa týkalo aspoň prechodu na iné právne postavenie a opatrení na zabezpečenie postupného návratu na Ukrajinu, aby sa zaručila kolektívna zodpovednosť členských štátov. Komisia zároveň pravidelne konzultovala s členskými štátmi, ktoré sú najviac zasiahnuté umiestnením veľkého počtu vysídlených osôb z Ukrajiny na svojom území.

Doplňujúce diskusie sa uskutočnili v rámci platformy solidarity, kde členské štáty opätovne zdôraznili potrebu koordinovaného prístupu k ukončovaniu dočasnej ochrany, ktorý by bol flexibilný a spoločný na európskej úrovni. Komisia zároveň udržiavala pravidelné kontakty s ukrajinskými orgánmi, aby lepšie pochopila ich potreby. Komisia sa okrem toho v súlade s článkom 3 smernice o dočasnej ochrane osobitne poradila s UNHCR, ktorý situáciu posudzoval a poskytol príslušné informácie, pričom zdôraznil potrebu spoločnej reakcie na úrovni EÚ, ktorou by sa zabezpečilo poskytnutie jasných a náležitých práv a riešení pre vysídlené osoby.

V marci 2025 zverejnilo 109 humanitárnych organizácií a organizácií občianskej spoločnosti spoločné vyhlásenie⁷ o situácii vysídlených osôb z Ukrajiny, v ktorom vyzvali Komisiu, aby navrhla ďalšie predĺženie dočasnej ochrany do marca 2027 a zároveň ponúkla jasnú predstavu o budúcnosti dočasnej ochrany a postavenia osôb vysídlených z Ukrajiny v súvislosti s pobytom.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

[neuvádza sa]

- **Posúdenie vplyvu**

[neuvádza sa]

⁷ Tri roky od aktivácie smernice o dočasnej ochrane: od núdzových riešení k dlhodobým.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

[neuvádza sa]

- **Základné práva**

Tento návrh rešpektuje základné práva a dodržiava zásady v článkoch 1, 7, 18, 19, 24, 25 a 26 Charty základných práv Európskej únie, ako aj záväzky vyplývajúce z medzinárodného práva vrátane Ženevského dohovoru z 28. júla 1951 o právnom postavení utečencov v znení Newyorského protokolu z 31. januára 1967.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Od začiatku útočnej vojny Ruska proti Ukrajine boli potreby financovania spojené s uplatňovaním smernice o dočasnej ochrane zahrnuté do rozpočtu existujúcich nástrojov financovania EÚ v rokoch 2014 – 2020 a 2021 – 2027, najmä v rámci príslušných fondov v oblasti vnútorných záležitostí a politiky súdržnosti⁸.

Okrem toho bolo v rámci tematického nástroja AMIF a tematického nástroja Fondu pre integrované riadenie hraníc (BMVI) sprístupnených 400 miliónov EUR na núdzovú pomoc na podporu členských štátov najviac zasiahnutých masovým prílevom vysídlených osôb z Ukrajiny⁹.

Komisia na jar 2025 oznámila, že na finančnú podporu členských štátov do konca roka 2027 na vykonávanie paktu a na prijatie osôb pod dočasnou ochranou z Ukrajiny budú k dispozícii 3 miliardy EUR. Členské štáty môžu použiť na pokrytie potrieb súvisiacich s dočasnou ochranou aj prostriedky, ktoré im boli pridelené v rámci strednodobého preskúmania AMIF.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

[neuvádza sa]

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

[neuvádza sa]

⁸ Kohézne opatrenia na podporu utečencov v Európe, tzv. balík CARE (CARE, CARE-plus a FAST – CARE).

⁹ Núdzová pomoc bola pridelená desiatim členským štátom (PL, CZ, RO, HU, LT, LV, EE, BG, SK a CY).

Návrh

ODPORÚČANIE RADY**o koordinovanom prístupe k ukončeniu dočasnej ochrany vysídlených osôb z Ukrajiny**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 78 ods. 1, článok 79 ods. 1 a článok 292,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Dočasná ochrana vysídlených osôb z Ukrajiny, ktoré sa nemôžu vrátiť do svojej krajiny alebo regiónu pôvodu z dôvodu ruskej vojenskej agresie, zavedená vykonávacím rozhodnutím Rady (EÚ) 2022/382 a predĺžená vykonávacím rozhodnutím Rady (EÚ) 2023/2409¹⁰, (EÚ) 2024/1836¹¹ a (EÚ) 2025/...¹² platí do 4. marca 2027. Hoci je dôkazom jednoty a solidarity Únie s ukrajinským ľudom, dočasná ochrana je vo svojej podstate dočasná. Preto treba pripraviť podmienky pre postupný, udržateľný a dobre koordinovaný prechod z tohto postavenia na obdobie, keď budú na Ukrajine priaznivé podmienky na ukončenie dočasnej ochrany, pričom sa zohľadnia kapacity a potreby Ukrajiny v oblasti rekonštrukcie.
- (2) V rámci diskusií o budúcnosti dočasnej ochrany členské štáty vyzvali na takýto koordinovaný prístup na úrovni Únie. Na základe skúseností členských štátov po aktivácii smernice Rady 2001/55/ES je nevyhnutné zaručiť kolektívne vlastníctvo a spoločnú zodpovednosť všetkých členských štátov na úrovni Únie počas celého tohto procesu.
- (3) Jedným z cieľov aktivácie smernice 2001/55/ES bolo zabrániť preťaženiu azylových systémov členských štátov a ich neschopnosti spracovať veľký počet žiadostí o medzinárodnú ochranu bez toho, aby to malo nepriaznivé účinky na ich účinné fungovanie v záujme osôb, ktoré žiadajú o ochranu. Kľúčový význam tejto veci pretrváva aj pri plánovaní prechodu z dočasnej ochrany. Okrem toho bude Ukrajina aj v prípade mieru potrebovať čas na obnovenie svojej kapacity, aby mohla prijať späť všetky osoby vysídlené vojnou. S cieľom podporiť Ukrajinu v jej úsilí o reintegráciu vysídlených osôb je preto dôležité, aby bol tento proces riadený pružne, postupne a s ohľadom na individuálnu situáciu dotknutých osôb. Tento prechod by preto mal

¹⁰ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2023/2409 z 19. októbra 2023, ktorým sa predlžuje dočasná ochrana zavedená vykonávacím rozhodnutím (EÚ) 2022/382 (Ú. v. EÚ, 2023/2409, 24.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

¹¹ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2024/1836 z 25. júna 2024, ktorým sa predlžuje dočasná ochrana zavedená vykonávacím rozhodnutím (EÚ) 2022/382 (Ú. v. EÚ, 2024/1836, 3.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

¹² Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2025/... z ..., ktorým sa predlžuje dočasná ochrana zavedená vykonávacím rozhodnutím (EÚ) 2022/382 (Ú. v. EÚ L, ..., ELI: ...).

uspokojiť potreby osôb, ktoré v súčasnosti využívajú dočasnú ochranu, a potreby Ukrajiny, pričom by sa mala zachovať integrita azylových systémov členských štátov.

- (4) Mnohé vysídlené osoby, ktoré využili dočasnú ochranu, sú už niekoľko rokov v Únii a integrovali sa do hostiteľskej spoločnosti tým, že sa naučili jazyk, našli si zamestnanie a začali sa vzdelávať. Preto je vhodné, aby sa im ponúkla možnosť prejsť na vnútroštátne právne postavenie, ktoré lepšie zodpovedá ich skutočnej situácii v Únii už teraz, ak sú splnené podmienky na pokračovanie legálneho pobytu z iných dôvodov. Môže ísť napríklad o povolenia na pobyt na základe zamestnania, vzdelávania, výskumu alebo rodinných dôvodov. Členské štáty by preto mali podporovať a uľahčovať tento prechod, a to aj poskytovaním jasných informácií, ktoré dotknutým osobám pomôžu pochopiť výhody a práva, ktoré im tieto povolenia na pobyt poskytujú v porovnaní s dočasnou ochranou a medzinárodnou ochranou.
- (5) S cieľom podporiť prechod osôb požívajúcich dočasnú ochranu na iné právne postavenie a ponúknuť im za týchto výnimočných okolností alternatívne možnosti by členské štáty mali umožniť osobám požívajúcim dočasnú ochranu, najmä v prípadoch, keď prístup k vnútroštátnym postaveniam nemusí byť možný a ktoré by inak mali nárok na iné postavenie na základe práva EÚ, aby požiadali o povolenie upravené v smerniciach Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/801¹³, (EÚ) 2021/1883¹⁴ a (EÚ) 2024/1233¹⁵. To je možné za predpokladu, že by postavenie v rámci dočasnej ochrany nezískali súčasne s povolením udeleným na základe uvedených smerníc. Členské štáty by preto mali čo najskôr, najneskôr však v čase podania žiadosti o povolenie, informovať osoby požívajúce dočasnú ochranu o rozdiel medzi právami udelenými na základe postavenia v rámci dočasnej ochrany, a právami uvedenými v daných smerniciach. Mali by ich takisto čo najskôr, najneskôr však v čase podania žiadosti, informovať o tom, že nemôžu súčasne využívať dočasnú ochranu a získať povolenie na základe týchto smerníc.
- (6) Aby boli členské štáty pripravené na prípadné ukončenie dočasnej ochrany, je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa návrat domov a reintegrácia na Ukrajinu uskutočnili riadnym a humánnym spôsobom a aby sa zohľadnili rôzne individuálne okolnosti vysídlených osôb a podporili tie osoby, ktoré sa chcú a môžu vrátiť na Ukrajinu. Zatiaľ čo niektoré osoby sa už v krátkom čase chystajú vrátiť domov, iné môžu vzhľadom na svoju špecifickú situáciu potrebovať viac času. Dôležité je takisto zvážiť schopnosť Ukrajiny udržateľným spôsobom reintegrovať všetky osoby vysídlené vojnou. Členské štáty by preto mali prijať opatrenia, ktorými sa pripravujú podmienky pre plynulú a udržateľnú reintegráciu na Ukrajinu, pričom by mali zohľadniť všetky

¹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/801 z 11. mája 2016 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair (Ú. v. EÚ L 132, 21.5.2016, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

¹⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1883 z 20. októbra 2021 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania a o zrušení smernice Rady 2009/50/ES (Ú. v. EÚ L 382, 28.10.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

¹⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1233 z 24. apríla 2024 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte (Ú. v. EÚ L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

tieto aspekty a plne využiť a rozšíriť nástroje, ktoré sú už stanovené v článkoch 21 a 23 smernice Rady 2001/55/ES.

- (7) Osoby, ktoré uvažujú o návrate domov na Ukrajinu, by mali mať možnosť prijímať informované rozhodnutia, ktoré by zároveň podporili udržateľnosť ich návratu. V kontexte plynulého prechodu z dočasnej ochrany by členské štáty mali zaviesť štruktúrovanejší prístup na podporu samostatne financovaných prieskumných návštev, ako sa uvádza v článku 21 ods. 1 smernice 2001/55/ES. Tieto návštevy by mohli slúžiť ako opatrenie na budovanie dôvery osôb požívajúcich dočasnú ochranu, pretože by im umožnili skontrolovať rodinu alebo majetok, prípadne posúdiť úroveň deštrukcie v ich komunitách a celkovo podmienky na Ukrajine. S cieľom zvýšiť účinnosť týchto návštev a predchádzať zneužívaniu by členský štát mal stanoviť parametre, podmienky a požiadavky na takéto návštevy. Všetky takéto požiadavky by sa mali koordinovať s ostatnými členskými štátmi a mali by byť stanovené a oznámené transparentným spôsobom. Na tento účel by členské štáty mali zriadiť kontaktné miesta. Je dôležité vziať do úvahy, že môžu existovať osoby, ktoré nebudú schopné vykonať prieskumné návštevy samy. Členské štáty môžu v takýchto prípadoch zvážiť organizovanie a podporu takýchto prieskumných návštev.
- (8) Členské štáty sú povinné prijať opatrenia potrebné na umožnenie dobrovoľného návratu osôb, ktorým sa skončila dočasná ochrana. Na tento účel by členské štáty mali vytvoriť programy dobrovoľného návratu. Aby sa zabezpečila ich účinnosť a predišlo sa riziku ich zneužitia, tieto programy by mali byť starostlivo navrhnuté, komplexné a dobre komunikované, pričom by sa v ich rámci mali zohľadňovať potreby a kapacity Ukrajiny, ako aj potreby vysídlených osôb v rámci Únie a situácia tých, ktorí zostali na Ukrajine, s cieľom udržať sociálnu súdržnosť. Z tohto dôvodu by sa v rámci každého takéhoto programu mala uprednostniť podpora reintegrácie v komunitách, na ktorú budú na Ukrajine k dispozícii finančné prostriedky Únie, a nie jednotlivé balíky. Podmienky oprávnenosti na účasť v takýchto programoch by mali byť jasne stanovené a od osôb, ktoré ich chcú využívať, by sa malo vyžadovať prihlásenie sa do týchto programov. Členské štáty by mohli v rámci týchto programov zvážiť pomoc pri organizovaní odchodov, napríklad v prípadoch, keď sa do tej istej oblasti na Ukrajine vracia veľký počet vysídlených osôb.
- (9) Hoci by takéto programy dobrovoľného návratu mali mať obmedzené a pevné trvanie, mali by poskytovať dostatok času na zabezpečenie primeranej koordinácie s ukrajinskými orgánmi s cieľom uľahčiť postupnú a primeranú integráciu navrátilcov do ich komún vrátane prístupu k základným službám a zariadeniam, ako je ubytovanie, bývanie alebo lekárska starostlivosť. Z tohto dôvodu a s cieľom zabezpečiť koordináciu počiatočného trvania programu dobrovoľného návratu so všetkými členskými štátmi a ukrajinskými orgánmi by sa v programoch dobrovoľného návratu malo stanoviť obdobie odchodu, ktoré umožní dosiahnuť tieto ciele, a to obdobie prípadne až jedného roka. Počas tohto obdobia by sa osobám malo umožniť naďalej legálne sa zdržiavať v členskom štáte. Keďže okolnosti na mieste sa môžu odteraz do ukončenia dočasnej ochrany vyvíjať, ak predpokladaný čas nie je dostatočný na zabezpečenie postupnej a udržateľnej reintegrácie na Ukrajine, členské štáty by mali medzi sebou a s ukrajinskými orgánmi koordinovať stanovenie inej alebo predĺženej lehoty na dobrovoľný odchod v rámci programov dobrovoľného návratu.
- (10) S cieľom znížiť administratívnu záťaž spojenú s možným individuálnym vydávaním povolení na pobyt osobám prihláseným do programov dobrovoľného návratu by členské štáty mali využiť možnosť stanovenú v článku 21 ods. 3 smernice 2001/55/ES, aby umožnili osobám, ktoré požívali dočasnú ochranu a využívajú program

dobrovoľného návratu, rozšíriť práva spojené s dočasnou ochranou stanovené v kapitole III smernice 2001/55/ES na tie osoby, ktoré požívali dočasnú ochranu po uplynutí doby trvania dočasnej ochrany až do dátumu návratu na Ukrajinu alebo do konca lehoty na dobrovoľný odchod v rámci programu dobrovoľného návratu. Okrem toho, aby sa zabezpečila kontinuita a predišlo sa situáciám, v ktorých sa osoby budú zdržiavať neoprávnene bezprostredne po skončení dočasnej ochrany, členské štáty by mali zabezpečiť, aby osoby, ktoré využili dočasnú ochranu, mohli legálne pobývať na území členského štátu v období medzi skončením dočasnej ochrany a časovým rámcom, v ktorom sa osoby môžu prihlásiť do programu dobrovoľného návratu.

- (11) Je možné, že hneď po skončení dočasnej ochrany Ukrajina nebude schopná uspokojiť potreby osôb s niektorými špecifickými zraniteľnosťami, a to aj mimo oblasti zdravia. S cieľom zabezpečiť udržateľný návrat domov, v rámci ktorého sa zohľadňuje schopnosť Ukrajiny uspokojiť potreby špecifických skupín, by členské štáty mali uplatňovať článok 23 ods. 1 smernice 2001/55/ES aj na osoby, ktoré sú zraniteľné aj z iných dôvodov, ako sú zdravotné, a prijať potrebné opatrenia týkajúce sa podmienok pokračovania ich legálneho pobytu. V prípade potreby by členské štáty mali zabezpečiť, aby sa v rámci podmienok pobytu zohľadňovali osobitné potreby dotknutých osôb.
- (12) Členské štáty by mali využiť možnosti stanovené v článku 23 ods. 2 smernice 2001/55/ES, aby umožnili osobám pobyt na svojom území aj po skončení dočasnej ochrany, a to rodinám, ktorých deti sú maloleté a navštevujú školu v členskom štáte.
- (13) Aby sa zabezpečilo riadne poskytovanie informácií a pomohlo osobám požívajúcim dočasnú ochranu pri rozhodovaní na základe informácií a úplnej znalosti faktov, je dôležité čo najviac využívať existujúce nástroje a kanály a zabrániť duplicité úsilia. Na tento účel by sa v členských štátoch mali zriadiť centrá jednoty, ktoré by poskytovali informácie o prechode na iné právne postavenie, o prieskumných návštevách a programoch dobrovoľného návratu. Na podporu centier jednoty môžu členské štáty použiť finančné prostriedky z Fondu pre azyl, migráciu a integráciu zriadeného podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1147¹⁶ vrátane dodatočných pridelených prostriedkov vyplývajúcich z revízie viacročného finančného rámca v polovici obdobia a z preskúmania programov členských štátov v polovici obdobia v rámci Fondu pre azyl, migráciu a integráciu. Na tento účel je možné získať podporu aj od interných organizácií a tretích krajín. S cieľom zefektívniť úsilie by členské štáty mali do svojich individuálnych plánov na zriadenie centier jednoty zahrnúť vedomosti, kapacity a siete, ktoré ponúkajú medzinárodné organizácie.
- (14) S cieľom zabezpečiť koordinovaný prístup medzi členskými štátmi a ukrajinskými orgánmi v súvislosti s vykonávaním tohto odporúčania by členské štáty mali koordinovať, vymieňať si informácie a monitorovať situáciu na mieste na rôznych príslušných fórach vrátane platformy solidarity, na ktorú budú ukrajinské orgány podľa potreby prizvané.
- (15) Keďže prechod z dočasnej ochrany povedie k významným zmenám v postavení vysídlených osôb, je nevyhnutné mať presný prehľad o vývoji situácie. Členské štáty by preto mali pravidelne a včas aktualizovať svoje údaje o dočasnej ochrane

¹⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1147 zo 7. júla 2021, ktorým sa zriaďuje Fond pre azyl, migráciu a integráciu (Ú. v. EÚ L 251, 15.7.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj>).

v platforme na registráciu dočasnej ochrany vrátane údajov o neaktívnych registráciách.

- (16) [V súlade s článkom 3 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, Írsko (, listom z ...,) oznámilo želanie zúčastniť sa na prijatí a uplatňovaní tohto odporúčania.]

ALEBO

[V súlade s článkami 1, 2 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa Írsko nezúčastňuje na prijatí tohto aktu a nie je ním viazané ani nepodlieha jeho uplatňovaniu.]

- (17) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tohto odporúčania a nepodlieha jeho uplatňovaniu,

TÝMTO ODPORÚČA:

Opatrenia na podporu prechodu na iné právne postavenie už pred skončením dočasnej ochrany

1. Členské štáty by mali podporovať a uľahčovať prístup k vnútroštátnemu právnemu postaveniu v prípade osôb požívajúcich dočasnú ochranu, ktoré vykonávajú zamestnanie, samostatnú zárobkovú činnosť, odbornú prípravu alebo vzdelávanie a výskum v členskom štáte alebo ktoré by mali nárok na vnútroštátne právne postavenie z rodinných alebo iných dôvodov a ktoré by spĺňali podmienky stanovené vo vnútroštátnom práve.
2. Členské štáty by mali umožniť osobám požívajúcim dočasnú ochranu, najmä ak nie je možný prístup k vnútroštátnym právnym postaveniam a ktoré by inak spĺňali podmienky na získanie iného postavenia na základe práva EÚ, aby požiadali o povolenie upravené podľa smerníc (EÚ) 2016/801, (EÚ) 2021/1883 a (EÚ) 2024/1233 za predpokladu, že by nemali súčasne toto postavenie s povolením udeleným podľa uvedených smerníc. Členské štáty by mali čo najskôr, najneskôr však v čase podania žiadosti o povolenie, informovať osoby požívajúce dočasnú ochranu o rozdiely medzi právami udelenými na základe postavenia v rámci dočasnej ochrany, a právami udelenými podľa daných smerníc. Mali by ich takisto čo najskôr, najneskôr však v čase podania žiadosti, informovať o tom, že nemôžu súčasne využívať dočasnú ochranu a získať povolenie na základe týchto smerníc.

Opatrenia na prípravu podmienok pre plynulú a udržateľnú reintegráciu na Ukrajinu

3. Členské štáty by mali umožniť samostatne financované prieskumné návštevy na Ukrajinu v súlade s článkom 21 ods. 1 smernice 2001/55/ES. V tejto súvislosti by členské štáty mali:
 - a) stanoviť a koordinovať s ostatnými členskými štátmi parametre alebo podmienky prieskumných návštev;
 - b) informovať osoby, ktoré by mohli chcieť takéto návštevy vykonať, o parametroch alebo podmienkach. Na tento účel by sa mali zriadiť kontaktné miesta;

- c) v prípadoch, keď dotknuté osoby nebudú schopné samy zorganizovať a financovať prieskumnú návštevu, zväžiť organizovanie a podporu takýchto prieskumných návštev.
4. Zaviesť programy dobrovoľného návratu v súlade s článkom 21 ods. 1 smernice Rady 2001/55/ES, ktoré sa majú použiť po skončení dočasnej ochrany. V tejto súvislosti by členské štáty mali:
- a) zabezpečiť koordináciu s ukrajinskými orgánmi s cieľom uľahčiť reintegráciu v komunitách na Ukrajine, ako je určenie ubytovania alebo bývania alebo prístup k základným službám a infraštruktúre vrátane lekárskej starostlivosti;
 - b) zabezpečiť, aby sa v podpore v rámci programov dobrovoľného návratu uprednostňovala podpora reintegrácie do komunit na Ukrajine pred individuálnymi balíčkami;
 - c) stanoviť podmienky oprávnenosti na využívanie programu dobrovoľného návratu;
 - d) požadovať, aby sa osoby, ktoré chcú využiť program dobrovoľného návratu, do takéhoto programu prihlásili, aby ho mohli využiť;
 - e) stanoviť konkrétne obdobie dobrovoľného odchodu v rámci programu, ktoré by mohlo trvať až jeden rok po skončení dočasnej ochrany. Koordinovať s ostatnými členskými štátmi a ukrajinskými orgánmi a v súlade s bodom 8, ak by vzhľadom na vývoj situácie na mieste bola v rámci programu potrebná iná alebo predĺžená lehota na dobrovoľný odchod, ak predpokladaný čas nepostačuje na zabezpečenie postupnej a udržateľnej reintegrácie osôb na Ukrajine;
 - f) využiť možnosť podľa článku 21 ods. 3 smernice 2001/55/ES, t. j. rozšíriť práva spojené s dočasnou ochranou stanovené v kapitole III smernice 2001/55 na osoby, ktoré požívali dočasnú ochranu a využívajú program dobrovoľného návratu, a to až do dátumu návratu na Ukrajinu alebo do konca lehoty na dobrovoľný odchod v rámci programu. Zabezpečiť pokračovanie legálneho pobytu medzi dátumom ukončenia dočasnej ochrany a obdobím, v ktorom sa osoba môže do tohto programu prihlásiť;
 - g) zväžiť možnosť pomoci pri organizácii odchodov, najmä v prípade, že sa veľké skupiny vysídlených osôb vracajú do tej istej oblasti na Ukrajine.
5. Pri náležitom rešpektovaní ľudskej dôstojnosti by členské štáty mali prijať potrebné opatrenia týkajúce sa podmienok pobytu osôb, ktoré nespĺňajú požiadavky na prístup k iným postaveniam a sú zraniteľné iným spôsobom, než sa uvádza v článku 23 ods. 1 smernice 2001/55/ES, kým Ukrajina nebude môcť zabezpečiť osobitné potreby takýchto osôb. V prípade potreby by členské štáty mali zabezpečiť, aby sa v rámci podmienok pobytu zohľadňovali ich osobitné potreby.
6. Členské štáty by mali v súlade s článkom 23 ods. 2 smernice 2001/55/ES umožniť rodinám, ktorých deti sú maloleté a navštevujú školu v členskom štáte, aby využili podmienky pobytu umožňujúce dotknutým deťom dokončiť prebiehajúci školský rok, ak dátum ukončenia dočasnej ochrany stanovený rozhodnutím Rady prijatým v súlade s článkom 6 smernice Rady 2001/55/ES nie je zosúladený s koncom školského roka.

Opatrenia na zabezpečenie poskytovania informácií vysídleným osobám

7. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby vysídlené osoby boli riadne informované o možnostiach prechodu do iných právnych postavení vrátane výhod a práv pri prechode do týchto postavení, ako aj o situácii na Ukrajine, požiadavkách na prieskumné návštevy a podpore pri návrate domov, ktorá je k dispozícii v Únii a na Ukrajine. V tejto súvislosti by členské štáty mali:
- a) vytvoriť rýchle vnútroštátne komunikačné systémy a postupy, ako sú kontaktné miesta alebo informačná kampaň;
 - b) členské štáty, ktoré majú v úmysle zriadiť na svojom území centrum jednoty v spolupráci s ukrajinskými orgánmi, by mali využiť tieto centrá jednoty na poskytovanie príslušných informácií vysídleným osobám. Začleniť vedomosti, kapacity a siete, ktoré ponúkajú medzinárodné organizácie, do národného plánu na zriadenie centier jednoty;
 - c) zvážiť využitie programu Fondu pre azyl, migráciu a integráciu vrátane dodatočných prostriedkov, ktoré vyplynuli z revízie viacročného finančného rámca a zo strednodobého preskúmania národných programov, na podporu centier jednoty.

Opatrenia na zabezpečenie koordinácie, monitorovania a výmeny informácií medzi členskými štátmi a s ukrajinskými orgánmi

8. Členské štáty by mali koordinovať a vymieňať si informácie o príslušnom vývoji, ako aj o vykonávaní tohto odporúčania medzi sebou a s ukrajinskými orgánmi, a to aj v rámci platformy solidarity, na ktorú budú ukrajinské orgány podľa potreby prizvané.
9. Členské štáty by mali monitorovať vývoj a včas a pravidelne aktualizovať príslušné informácie týkajúce sa postavenia vysídlených osôb v príslušných databázach vrátane platformy na registráciu dočasnej ochrany, najmä pokiaľ ide o počet osôb, ktorým bola poskytnutá dočasná ochrana alebo primeraná ochrana podľa vnútroštátneho práva na území členského štátu, počet osôb, ktoré prešli na iné postavenie a už nepoživajú dočasnú ochranu alebo primeranú ochranu podľa vnútroštátneho práva, a počet osôb, ktorých registrácia je neaktívna.

V Bruseli

*Za Radu
predseda/predsedníčka*